

ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ КОРМОВОЇ БАЗИ ТВАРИННИЦТВА

**Терентієв І.А., Пашкова К.О., Юр'єв Є.Є., студенти*,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка**

Питання планування кормової бази не втрачає своєї актуальності і на даний час. Створення сталої, повноцінної кормової бази залежить від ефективного планування, системи організації кормовиробництва та кормозберігання.

Кормова база тваринництва формується з різних видів кормів залежно від галузі та природнокліматичних умов господарювання, що дає можливість їх оптимального планування за допомогою математичних методів та сучасної комп'ютерної техніки.

Характерними тенденціями розвитку кормової бази в даний час є:

- інтенсифікація всіх видів її кормових джерел на базі меліорації, хімізації та комплексної механізації;
- застосування індустріальних методів вирощування і прогресивних технологій збирання кормів, включаючи організацію масового і потокового виробництва зелених кормів;
- організація заводської переробки зерна і зеленої маси культурних рослин на комбікорми, монокорм, трав'яне борошно, брикети і т. д. і приготування кормів, збагачених білковими добавками і мікроелементами на спеціальних установках безпосередньо в господарствах;
- перебудова загального типу годівлі тварин у напрямку переважного використання трав'янистих і концентрованих кормів у вигляді гранульованих і брикетованих повнораціонних кормосумішей, а також продукції культурних лукопасовищних угідь;
- розвиток форм міжгосподарської кооперації у виробництві, переробці і приготуванні кормів; створення мережі великих спеціалізованих господарств товарного кормовиробництва і з насінництва трав;
- формування і розвиток кормовиробництва в якості великої, самостійної, спеціалізованої галузі підприємств, оснащеної в необхідній кількості всіма видами засобів виробництва (кормовими площами, технікою, сховищами і т. д.) і трудовими ресурсами.

---

* Науковий керівник – Дудник О.В., старший викладач

Планування кормової бази в господарствах включає такі елементи: обчислення потреби в кормах, визначення кількості надходження їх з власних джерел і купівлі, планування розміру посівних площ кормових культур і використання кормів, складання кормового балансу. При цьому має бути забезпечена потрібна якість корму за протеїном та іншими речовинами, а також якомога менший розмір кормової площі і собівартість корму.

Для визначення планової потреби в науковій літературі пропонуються такі основних способи:

- за плановим поголів'ям худоби і птиці у фізичних головах та нормами їх годівлі в натуральних кормах;
- за плановим поголів'ям худоби і птиці в умовних головах та нормами потреби кормів на одну умовну голову в кормових одиницях;
- за плановим обсягом виробництва продукції тваринництва та нормами витрат корму (в кормових одиницях) на одиницю різних видів продукції.

Якщо для планування використовують дані щодо середньорічного поголів'я худоби за статеві-віковими групами і нормативи річної потреби різних видів кормів на одну голову, то нормативи визначають виходячи із балансованих за перетравним протеїном та іншими поживними речовинами добових раціонів на літній і зимовий періоди за планової продуктивності. Планові раціони складають відповідно до прийнятих у господарстві типів годівлі, а також з урахуванням фактичної наявності кормів на початок планового року, передбачуваних обсягів виробництва кормів у плановому році, можливостей їх придбання і надходження в порядку отоварювання.

У разі планування кормів за потребою в кожному окремому виді здійснюють ділення загальної кількості кормових одиниць на запланований обсяг виробництва продукції або середньорічне поголів'я худоби, визначають планову витрату кормів у кормових одиницях на 1 ц продукції або на одну голову худоби. Важливою умовою підвищення ефективності тваринництва є планування витрат кормів на одиницю продукції в меншому розмірі, порівняно з середніми фактичними витратами за останні роки за рахунок забезпечення тваринництва більш повноцінними кормами, підвищення якості кормів, застосування вітамінів, мікроелементів та інших хімічних засобів і біопрепаратів.

Кормову базу планують на календарний і господарський роки.

Потребу в кормах на календарний рік (він триває з 1 січня до 31

грудня) обчислюють на основі середньорічного поголів'я тварин та річних норм їх годівлі. Разом з тим обчислюють вартість цих кормів (за собівартістю виробництва, а купованих – за ціною придбання), яку використовують при калькуляції собівартості продукції тваринництва.

Потребу в кормах на господарський рік (від врожаю до врожаю) обчислюють від урожаю планового року до урожаю наступного року, що пов'язано із строками надходження нових кормів із земельних ділянок. Сюди слід включити основний і страховий фонди, продаж кормів. Розрахунки здійснюють за річними нормами годівлі тварин та середнім поголів'ям за господарський рік (беруть вихідне поголів'я на кінець планового року обороту стада). Страховий фонд обчислюють у розмірі: концентрати – 10%, грубі і соковиті корми – 15%, силосні культури – 25-30%. Разом з тим враховують втрати зелених кормів при їх транспортуванні і згодовуванні 5-7%.

На основі даних про потребу в кормах на господарський рік визначають площі посіву відповідних фуражно-кормових культур, включаючи і насінні ділянки. Перед тим спочатку визначають скільки кормів надійде з природних кормових угідь, кількість побічної кормової продукції рослинництва і придбаних кормів.

Обчислену потребу в кормах у натуральному виразі за їх поживністю переводять у кормові одиниці, що дає можливість підсумувати загальну їх кількість і визначити рівень кормовиробництва з розрахунку на гектар сільськогосподарських угідь та рівень заготівлі кормів з розрахунку на одну умовну голову тварин.

План потреби в кормах та їх використання на окремі періоди року (півріччя, квартал, місяць, декаду) складають за даними поголів'я тварин на ці періоди та відповідними нормами годівлі. З цих планів тільки розрахунок потреби у зелених кормах на літньо-пасовищний період використовують, щоб визначити площі посівів у зеленому конвесері.

Щоб розрахувати вартість кормів, потрібно підраховану суму кормів помножити на ціну 1 ц відповідного корму.

Потребу в зеленому кормі на господарський рік визначають множенням поголів'я худоби на кінець планового року на норму використання його протягом пасовищного періоду або за даними помісячного поголів'я і відповідними нормами потреби в зеленому кормі.

Кількість зеленого корму по місяцях розподіляють пропорційно до помісячного поголів'я тварин.

Отже, планування кормової бази, з використанням науково-обґрунтованих норм і нормативів на основі інноваційних агротехнологій є необхідною складовою ефективного тваринництва.